

การพัฒนาเทคโนโลยี

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลองกอง ให้มีคุณภาพ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

สุพร ชั่งคมณี ศรีธรรมา ชูธรรมรัช อภิญา สุราวุธ ลักษมี สุภัทรา และอาริยา จูดคง

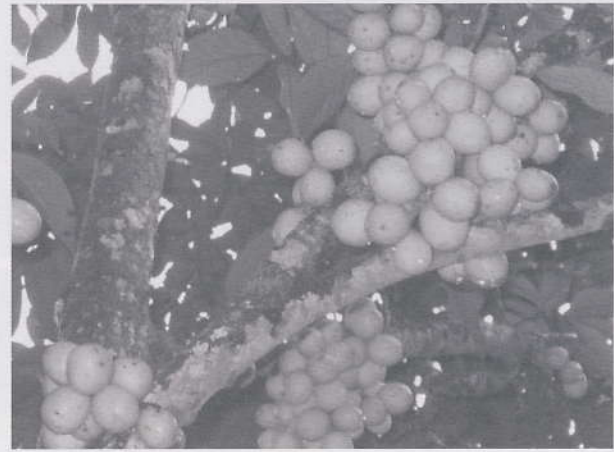

ลองกองเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง พื้นที่ปลูกทั้งประเทศที่ให้ผลผลิตในปี 2550 เนื้อที่ 299,235 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 760 กก./ไร่ โดยภาคใต้ตอนล่างมีพื้นที่ปลูก 211,354 ไร่ และเป็นพื้นที่ที่ให้ผลผลิตแล้วร้อยละ 74 ปลูกมากที่จังหวัดนราธิวาสประมาณ 80,143 ไร่ ยะลา 51,416 ไร่ สงขลา 24,742 ไร่ และสตูล 7,367 ไร่ มีการส่งออกผลผลิตในปี 2550 ปริมาณ 1,480 ตัน มูลค่า 23 ล้านบาท

ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา เวียดนาม จีน สาธารณรัฐเยอรมนี อินโดนีเซีย และสิงคโปร์

สภาพการผลิตลองกองของเกษตรกรทั่วไปในภาคใต้ตอนล่างมักปลูกเป็นพืชแซมและเป็นไม้ผลหลังบ้าน และยังมีปริมาณผลผลิตที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งต่ำกว่า 20 % ปริมาณผลผลิตไม่แน่นอน มีปัญหาด้านโรคและแมลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เช่น อากาศกึ่งแห้งและฝน โดยเฉพาอย่างยิ่งโรคราดำ แม้ว่าราดำส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าทำลายพืชโดยตรง แต่เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดคราบเข็มน ซึ่งทำให้ราคาผลผลิตต่ำลง ทำให้ผลผลิตที่ได้คุณภาพสำหรับการส่งออกมีปริมาณน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากเกษตรกรไม่ตระหนักถึงข้อดีของการผลิตลองกองที่มีคุณภาพ และไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการผลิตลองกองที่ดีและถูกต้อง ในบางส่วนทำให้มีปัญหาทางด้านสุขอนามัยของไม้ผล คือ มีการเข้าทำลายของศัตรูพืชและติดมากับผลผลิต ผู้ประกอบการไม่สามารถรวบรวมผลผลิตเหล่านี้ส่งออกได้ ประกอบกับลองกองมีข้อจำกัดในเรื่องอายุการเก็บรักษาสั้นประมาณ 4-6 วันในสภาพอุณหภูมิห้อง ผนึกแล้ว และหตุตรงง่าย

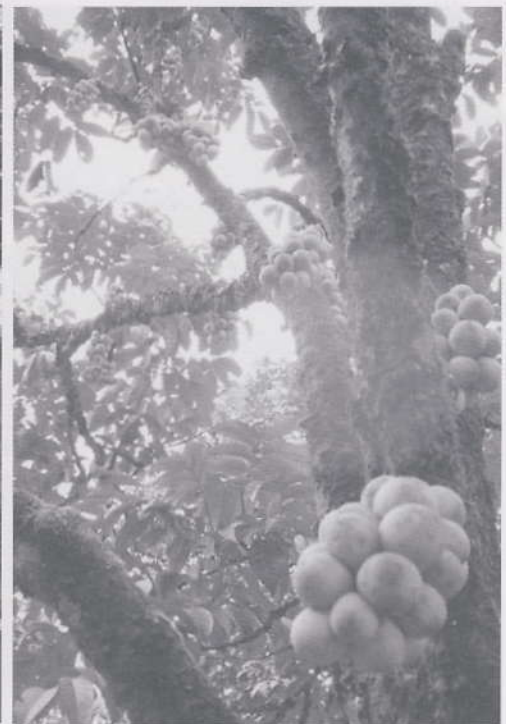
เกษตรกรที่ปลูกลองกองในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งอาชีพ จึงไม่มีทุนที่จะมาดำเนินการผลิตลองกองให้มีคุณภาพและภาครัฐยังให้การสนับสนุนทางด้านนี้น้อย จากปัญหาเหล่านี้หากสามารถแก้ไขและพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพการผลิตลองกอง

ให้กับเกษตรกรได้ ก็จะเป็นการสร้างโอกาสให้แก่เกษตรกรโดยการพัฒนาการผลิตของเกษตรกรให้มีมาตรฐาน ทั้งตลาดภายในและต่างประเทศให้การยอมรับเป็นการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายเพิ่มมูลค่าและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอีกด้วย

การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของให้มีคุณภาพในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างทั้งในด้านการจัดการสวน การจัดการโรคก่อนการเก็บเกี่ยว ตลอดจนการยืดอายุการเก็บรักษาลองกอง ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตของให้มีคุณภาพและนำไปสู่การได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น การวิจัยประกอบด้วย 3 ด้านด้วยกันคือ การทดสอบเทคโนโลยีการผลิตของ ดำเนินการในแปลงเกษตรกรเปรียบเทียบระหว่างวิธีแนะนำกับวิธีเกษตรกร พบว่าการจัดการสวนตามวิธีแนะนำให้ผลผลิตเฉลี่ย 1,052.1 กก./ไร่ และวิธีของเกษตรกรให้ผลผลิตเฉลี่ย 725.2 กก./ไร่ เพิ่มขึ้นจากวิธีเกษตรกร 45.1% เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพของผลผลิต พบว่า วิธีแนะนำให้ผลผลิตคุณภาพเกรด A มากที่สุด คือ 51.6% ขณะที่วิธีเกษตรกรส่วนใหญ่

ให้ผลผลิตเกรด C คือ 34.8 % จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านเศรษฐศาสตร์ พบว่า วิธีแนะนำให้ผลตอบแทนสูงกว่าวิธีของเกษตรกร 7,916.1 บาท/ไร่ คิดเป็นผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น 72.5% สำหรับเทคโนโลยีการจัดการโรคของ ดำเนินการทดสอบในแปลงเกษตรกร เปรียบเทียบระหว่างวิธีแนะนำกับวิธีเกษตรกร พบว่าการแก้ปัญหาโรคราดำควรใช้สารเคมี benomyl 10 กรัม/ น้ำ 20 ลิตร หรือจุลินทรีย์ *Bacillus subtilis* 20 กรัม/ น้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นก่อนเก็บเกี่ยว 1 เดือน ร่วมกับการตัดแต่งกิ่งและการจัดการสวน ส่วนการทดสอบเทคโนโลยีหลังเก็บเกี่ยว เพื่อยืดอายุการเก็บรักษาลองกองพบว่าการรมด้วยสาร 1-MCP ที่ระดับความเข้มข้น 500 ppb และหุ้มด้วยโฟมเน็ตร่วมกับสารดูดซับเอทิลีน (ต่างทับทิม) และเก็บรักษาในห้องเย็นอุณหภูมิ 18 °C สามารถยืดอายุการเก็บรักษาได้นาน 14 วัน กรณีจะนำไปปฏิบัติอาจจะมีการปรับใช้สารดูดซับเอทิลีนที่มีประสิทธิภาพมากกว่านี้หรือเพิ่มปริมาณสารดูดซับมากขึ้น ซึ่งน่าจะลดเปอร์เซ็นต์การหลุดร่วง

และเปอร์เซ็นต์การสูญเสียน้ำหนักสดได้อีก ดังนั้น การพัฒนาและทดสอบเทคโนโลยีการผลิตลองกอง คุณภาพที่เหมาะสม จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเพิ่ม รายได้ เพิ่มความมั่นคง ยั่งยืน และคุณภาพชีวิตที่ดี ขึ้นให้แก่เกษตรกรในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างต่อไป

ในปี 2549 ได้ขยายผลไปยังแปลงเกษตรกร ช้างเคียงและเกษตรกรที่สนใจ ในพื้นที่จ.สงขลา และสตูล จำนวน 12 ราย และในปี 2550-ปัจจุบัน ได้ดำเนินการขยายผลสู่โครงการส่งเสริมอาชีพด้าน การเกษตรจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการดำเนินงานโครงการนั้น เป็นการดำเนินงานตามรอยเบื้อง พระยุคลบาทด้วยหลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เพื่อจะนำไปสู่การดำรงชีพที่มีความสุข

ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยการบูรณาการ ของหน่วยงานของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 8 และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

1. “เข้าใจ” เกษตรกรได้เข้าใจ สามารถเลือกใช้ เทคโนโลยี จนกระทั่งสามารถพัฒนาตนเองได้ใน ปี 2550-2552 ได้ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตร “เทคโนโลยีการผลิตลองกองคุณภาพ” ให้กับ เกษตรกรในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 3,794 ราย จากการทดสอบความรู้ก่อนและหลัง การฝึกอบรม พบว่าเกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น โดยก่อนฝึกอบรมมีความรู้ 68.1 % และหลังฝึกอบรม มีความรู้เพิ่มขึ้นเป็น 85.4 %

2. “เข้าถึง” สร้างแปลงต้นแบบการผลิตลองกอง

ดำเนินการภายในศูนย์เครือข่ายคือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรยะลา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาสและศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรศรีสะเกษ จำนวน 10 แปลง พื้นที่ 51 ไร่ โดยแบ่งออกเป็น 3 กิจกรรม คือการจัดการทรงพุ่มในการเตรียมความพร้อมของต้นลองกอง การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพร่วมกับปุ๋ยเคมีแบบผสมผสานในสวนลองกอง เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีและการจัดการช่อดอก ช่อผลในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตลองกอง นอกจากนี้ได้นำเกษตรกรในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 73 ราย ศึกษาดูงานเรื่อง “การผลิตไม้ผล เพื่อการส่งออก” ระหว่างวันที่ 20-24 พฤษภาคม 2551 ณ จ.จันทบุรี ระยอง และตราดจากการศึกษาดูงานด้านการผลิตมังคุด ทุเรียน และลองกอง พบว่าเกษตรกรก็มีความเข้าใจอยู่ในระดับดี-ดีมาก ร้อยละ 86.2, 61.3 และ 57.5 ตามลำดับ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับดี-ดีมาก ร้อยละ 91.2, 71.3 และ 65 ตามลำดับ

3. “พัฒนา” จัดทำแปลงทดสอบด้านการพัฒนาศักยภาพการผลิตลองกองให้มีคุณภาพในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ

- 1) การจัดการทรงพุ่มในการเตรียมความพร้อมของต้นลองกอง เกษตรกรจำนวน 60 ราย พื้นที่ 120 ไร่

- 2) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีแบบผสมผสานในสวนลองกองเพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี เกษตรกร จำนวน 320 ราย พื้นที่ 640 ไร่

- 3) การจัดการช่อดอก ช่อผลในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตลองกอง เกษตรกรจำนวน 60 ราย พื้นที่ 120 ไร่

จากการเก็บข้อมูลผลผลิตลองกองในปี 2551-2552 ในแปลงที่สามารถเก็บผลผลิตได้พบว่าวิธีการจัดการช่อดอก/ช่อผล ให้ผลผลิตสูงสุด 1,150 กก./ไร่ รองลงมา คือ การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี 1,098 กก./ไร่ และการจัดการทรงพุ่ม 1,005 กก./ไร่ ตามลำดับ และวิธีเกษตรกร ให้ผลผลิตต่ำสุด 745.5 กก./ไร่ วิธีแนะนำทั้ง 3 วิธีการทำให้ได้ผลผลิตลองกองคุณภาพเกรด A เพิ่มขึ้นจากวิธีเกษตรกร คิดเป็น 138.9, 131.5 และ 117.3 % ตามลำดับ และวิธีแนะนำทั้ง 3 วิธีการ สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการสูงถึง 9,198-11,974 บาท/ไร่/ปี ดังนั้น หากเกษตรกรผู้ผลิตลองกองนำเทคโนโลยีการผลิตลองกองคุณภาพของกรมวิชาการเกษตรไปใช้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ ก็จะสามารถผลิตลองกองได้อย่างมีคุณภาพ สร้างรายได้เพิ่มขึ้น

